

Asiantuntijuuden kehittyminen tilintarkastajan uralla



Tradenomin tutkinnon opinnäytetyö

Liiketalouden koulutus

Kevät 2022

Eemil Lehikoinen

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tavoite oli selvittää tilintarkastusuran välivaiheita, ja millaisia osa-alueita tilintarkastajan asiantuntijuus pitää sisällään. Opinnäytetyön aihe määrittyi toimeksiantajan tarpeesta selvittää tilintarkastuksen uramahdollisuuksia ja osaamisvaatimuksia. Ajatus työn tekemiseen syntyi tilintarkastusharjoittelun myötä. Työn toimeksiantajana toimi Hämeen ammattikorkeakoulu.

Opinnäytetyön teoreettisessa osuudessa käsitellään yleisesti tilintarkastuksen toimintaympäristöä, käytännön työtehtäviä sekä asiantuntijan ominaisuuksia. Teoreettinen osuus auttaa hahmottamaan tilintarkastajan työnkuvaa sekä työssä vaadittavaa osaamista.

Työssä käytettiin kahta laadullista tutkimusmenetelmää. Ensisijaisena tutkimusmenetelmänä tietoa kerättiin empiirisesti kokemuksen avulla. Kokemuspohjana toimi työharjoittelu suuressa kansainvälisessä tilintarkastusyhteisössä. Toissijaisena menetelmänä toimi kokeneiden tilintarkastusasiantuntijoiden avoimet teemahaastattelut.

Tutkimuksen perusteella tilintarkastajan urakehityksen kannalta on oleellista kehittää osaamistaan jatkuvasti laajan ja muuttuvan toimintaympäristön vuoksi. Lisäksi urakehitykseen vaikuttaa oleellisesti myös henkilön oma tahto ja motivaatio. Tulosten perusteella tilintarkastuksen asiantuntija on henkilö, joka hallitsee laaja-alaisesti erilaisia tietoja ja taitoja tutkia yritysten toimintaa taloudellisesta ja sekä lainopillisesta näkökulmasta. Taloushallintoon painottuvat liiketalouden opinnot auttavat pääsemään alkuun tilintarkastusuralla, mutta vaativan asiantuntijatuntijatyön oppiminen vie kuitenkin aikaa ja edellyttää jatkuvaa ammatillisen osaamisen kehittämistä. Asiantuntijuus kehittyy uran alkuvaiheilla nopeasti osaamisen kasvaessa usealla eri osa-alueella.

Author Eemil Lehikoinen

Year 2022

Subject Developing expertise in an auditor's career

Supervisors Leena Mäkinen

ABSTRACT

The main objective for this thesis was to examine different steps of an auditing career and define the areas of auditor expertise. The topic of the thesis was determined by the client's need to find out about career opportunities in auditing and the skills required for them. The idea for the thesis came about through an audit internship. The client of the thesis was Häme University of Applied Sciences.

The theoretical part of the thesis deals with the general environment of auditing, practical tasks and the characteristics of an expert. The theoretical part helps to outline the job description of an auditor and the skills required in the job.

Two qualitative research methods were used in the thesis. In the primary research method, information was collected empirically. The experience was based on an internship in a large international audit firm. The secondary method was based on open theme interviews with experienced audit professionals.

The research suggests that the continuous development of skills is essential for the career development of auditors in a constantly changing and expanding environment. In addition, a person's own will and motivation also play an essential role in career development. The results show that an audit expert is a person who possesses a wide range of knowledge and skills to examine the financial and legal aspects of companies' activities. A business degree with a focus on financial management will help to get a start in an audit career, but learning to become an expert takes time and requires continuous professional development.

Expertise develops rapidly in the early stages of a career as skills in a number of areas grow.

Keywords Knowledge, expertise, auditing

Pages 29 pages and appendices 1 page

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Tilintarkastus ja sen toimintaympäristö	1
2.1	Mitä on tilintarkastus?	2
2.2	Tilintarkastuksen kenttä ja tilastot	3
2.3	Tilintarkastuslaki säätelee tilintarkastusta Suomessa	4
2.4	Vastuullisuusraportointi.....	5
2.5	Tilintarkastajatutkinnot ja auktorisointi	5
3	Tilintarkastus käytännössä	7
3.1	Tilintarkastuksen suunnittelu	8
3.2	Tilikauden aikainen tarkastus	8
3.2.1	Myynnit	9
3.2.2	Ostot.....	9
3.2.3	Varastot ja palkkalaskenta	9
3.3	Palkkalaskenta.....	10
3.4	Hallinnon tarkastus	10
3.5	Tilinpäätöksen tarkastus	11
4	Tilintarkastajan asiantuntemus	11
4.1	Mitä on asiantuntijuus?	12
4.2	Asiantuntijaksi kehittyminen	12
4.3	Osaaminen osana asiantuntijuutta	13
4.4	Asiantuntijuus tilintarkastuksessa	14
5	Tutkimusmenetelmät	15
6	Tradenomiopiskelijän polku tilintarkastuksen harjoittelijasta kohti alan asiantuntijuutta	16
6.1	Tilintarkastajalta vaadittavan osaamisen kerryttäminen tradenomin opinnoissa	16
6.2	Työharjoittelijaksi tilintarkastusyhteisöön.....	16
6.2.1	Työharjoitteluun orientoituminen ja perehdytys	17
6.2.2	Ensimmäinen toimeksianto.....	17
6.2.3	Kaudenaikainen tarkastus	18
6.2.4	Koulutukset	19

6.2.5	Hallinnon tarkastus	20
6.2.6	Tilinpäätös	20
6.2.7	Asiantuntijuuden kehittyminen harjoittelun aikana	20
6.3	Seuraavat vaiheet kohti tilintarkastuksen asiantuntijuutta	22
6.3.1	Uran vaiheet suuressa tilintarkastusyhteisössä	22
6.3.2	Auktorisoinnit	23
6.3.3	Erikoistuminen	23
7	Johtopäätökset ja pohdinta	24
7.1	Johtopäätökset	24
7.2	Pohdinta	25
	Lähteet	28

Kuvat

Kuva 1.	Tilintarkastajien lukumäärä yhteisöittäin 30.6.2018 (Patentti- ja rekisterihallitus Tilintarkastusalan markkinaseurantaraportti 2019, s. 3)	3
Kuva 2.	Tilintarkastusten lukumäärä yhteisöittäin vuosina 2015 ja 2018 (Patentti- ja rekisterihallitus tilintarkastusalan markkinaseurantaraportti 2019, s. 4)	4
Kuva 3.	Tilintarkastajatutkintojen vaatimukset (Tilisanomat, 2019)	7
Kuva 4.	Osaamisen kehitys noviisista asiantuntijaksi. (Aho, 2021)	13
Kuva 5.	Osaamiskäsi (Jyväskylän ammattikorkeakoulu, n.d.)	14

Liitteet

Liite 1	Aineistonhallintasuunnitelma
---------	------------------------------

1 Johdanto

Tilintarkastusala on suuressa muutoksessa toimintaympäristön jatkuvasti kehittyessä. Säätelyn ja digitalisaation muutokset muovaavat alaa vastaamaan paremmin tilintarkastajien ja asiakkaiden tarpeita. (KPMG, n.d.) Toimintaympäristön muuttuessa myös alalla toimivien asiantuntijoiden on tärkeää sopeutua kehitykseen. Näin uuden oppiminen muodostuu tärkeäksi osaksi tilintarkastusammattilaisen työtä. Myös yhteiskunnan osalta on tärkeää, että tarkastajien ammattitaitoon voidaan luottaa ja suurten yhteisöjen läpinäkyvyys säilyy.

Opinnäytetyön tavoite on selvittää tilintarkastusuran välivaiheita, ja millaista osaamista tilintarkastajan asiantuntijuus pitää sisällään. Näitä tekijöitä kartoitetaan käymällä läpi tilintarkastuksen toimintaympäristöä ja tehtäviä sekä osaamisen kehittymistä. Työssä käsitellään tilintarkastajan työhön liittyviä erilaisia osa-alueita ja pohditaan, miten nämä osa-alueet vaikuttavat asiantuntijuuteen sekä uraan.

Opinnäytetyö on tutkimuspainoiteinen ja aineistoa tutkimukseen kerättiin työharjoittelun, haastattelujen sekä valmiiden materiaalien pohjalta. Toimeksiantajana työssä toimi Hämeen ammattikorkeakoulu. Aihe määrittyi toimeksiantajan tarpeesta selvittää tilintarkastuksen asiantuntijuuden ja uran kehitystä.

Opinnäytetyön päätutkimuskysymykset olivat:

- Mitä tarkoittaa tilintarkastajan asiantuntijuus?
- Miten asiantuntijuus kehittyy uraansa aloittelevalla henkilöllä?
- Miten tilintarkastajan urapolku etenee?

2 Tilintarkastus ja sen toimintaympäristö

Tässä luvussa perehdytään tilintarkastukseen ja sen toimintaympäristöön. Alussa avataan tilintarkastustyön merkitystä ja yleistä sisältöä, jonka jälkeen siirrytään kertomaan alan toimijoista ja tilastoista. Seuraavissa kappaleissa keskitytään tilintarkastusta sääteleviin lakeihin, vastuullisuuteen ja auktorisointeihin. Yhdessä nämä sisällöt muodostavat

kokonaisuuden, josta saa käsityksen tilintarkastusalan tämän hetkisestä toimintaympäristöstä sekä vastuullisuusraportoinnin osalta tulevaisuuden suunnasta.

2.1 Mitä on tilintarkastus?

Tilintarkastus on yritysten ja yhtiöiden taloudellisten tietojen riippumatonta tutkimista ja varmentamista. Riippumattoman tutkimuksen tarkoitus on vahvistaa organisaatioiden tarjoamaa tietoa ja vahvistaa luottamusta niiden sidosryhmien välillä. Suomessa tilintarkastus on lakisääteistä ja sillä on suuri merkitys etenkin julkisesti noteerattujen yhtiöiden osalta. Vahvistettuja tietoja hyödyntävät monet eri tahot sijoittajista valvontaviranomaisiin. Tilintarkastajan tulee olla riippumaton tarkastamastaan organisaatiosta ja noudattaa kansainvälisiä tilintarkastusstandardeja sekä tilintarkastuslakeja. Tilintarkastajien kansainvälinen organisaatio IFAC (International Federation of Accountants) on määrittellyt tilintarkastuksen eettiset ohjeet, joita ovat mielen riippumattomuus ja näkyvä riippumattomuus. Mielen riippumattomuus tarkoittaa, että tilintarkastaja pystyy toimimaan rehellisesti säilyttäen objektiivisuuden ja ammatillisen skeptisyyden. Näkyvä riippumattomuus puolestaan tarkoittaa, että tilintarkastajan tulee vältellä seikkoja, joiden perusteella kolmas osapuoli voi päätellä tilintarkastajan rehellisyyden, objektiivisuuden tai ammatillisen skeptisyyden vaarantuneen. (Tomperi, 2018)

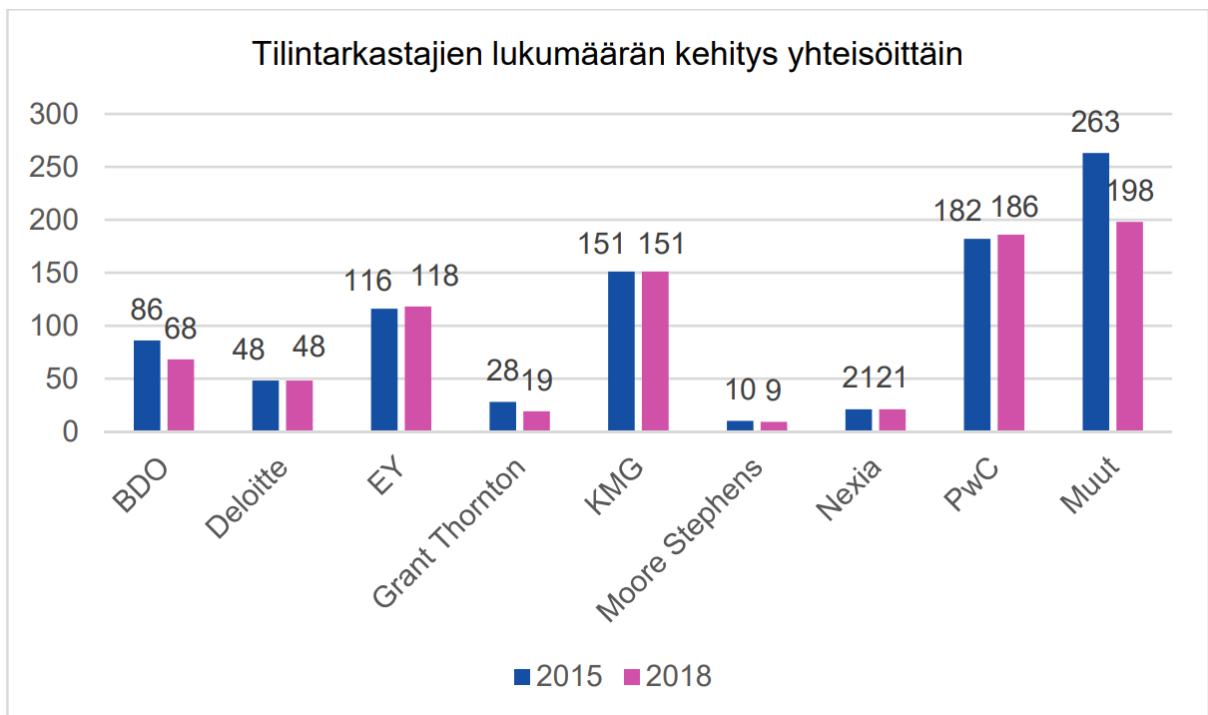
Tilintarkastuksessa pyritään saamaan kohtuullinen varmuus yrityksen, yhteisön tai säätiön toiminnasta. Tilintarkastajat tarkastavat organisaatioiden kirjanpidon, tilinpäätöksen sekä hallinnon. Kirjanpitoa ja tilinpäätöstä tarkastelemalla pyritään vahvistamaan yhteisön taloudellinen asema, kun puolestaan hallinnon tarkastelussa tutkitaan, onko yhteisö noudattanut lakeja ja toiminut asianmukaisesti. Tilintarkastaja tutustuu yhteisöön, jonka pohjalta hän suunnittelee tarkastusta ja arvioi mahdollisia riskejä. Riskiarvion pohjalta päätetään, mitä menetelmiä tarkastuksessa käytetään ja mihin tarkastus kohdennetaan. Suomessa tilintarkastus on pakollista kaikille kirjanpitovelvollisille lukuun ottamatta pienimpiä yhteisöjä. (Laine, 2018)

2.2 Tilintarkastuksen kenttä ja tilastot

Patentti ja rekisterihallituksen vuoden 2019 tilintarkastusalan markkinaraportissa käy ilmi, että suuri osa Suomen tilintarkastajista on jonkin tilintarkastusyhteisön palveluksessa.

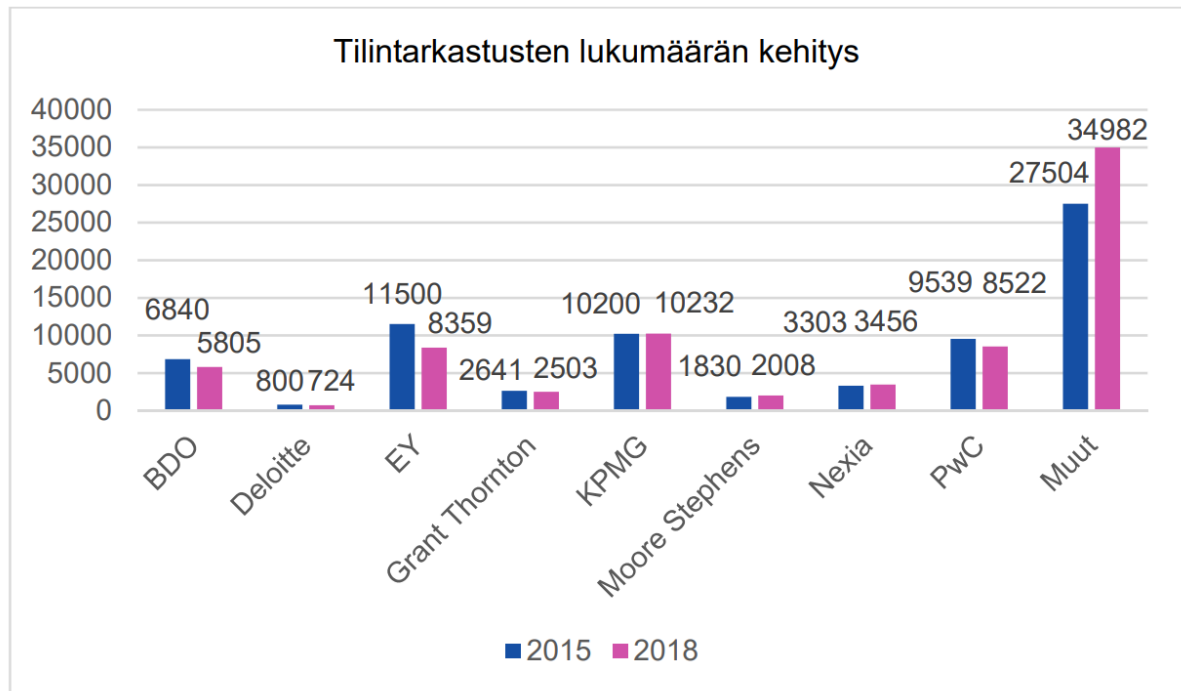
30.6.2018 Suomessa toimi tilintarkastajana 1381 henkilöä, joista enemmistö työskenteli suurissa yhtiöissä. (Patentti- ja rekisterihallitus Tilintarkastusalan markkinaseurantaraportti, 2019, s. 2)

Kuva 1. Tilintarkastajien lukumäärä yhteisöittäin 30.6.2018 (Patentti- ja rekisterihallitus Tilintarkastusalan markkinaseurantaraportti 2019, s. 3)



Tilintarkastuksia tehdään vuosittain noin 118 000, joista suuren osan tarkastaa tilintarkastusyhteisöt. Suomessa toimii 75 tilintarkastusyhteisöä, joista vain 11 tarkastaa yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä eli PIE-yhteisöjä. PIE-yhteisöiksi luokitellaan pörssiyhtiöt, luottolaitokset ja vakuutusyhtiöt. PIE-tarkastukset painottuvat hyvin vahvasti neljän suurimman yrityksen kesken, joihin kuuluu Deloitte, EY, KPMG ja PwC (Big Four). (Patentti- ja rekisterihallitus tilintarkastusalan markkinaseurantaraportti, 2019, ss. 4–6)

Kuva 2. Tilintarkastusten lukumäärä yhteisöittäin vuosina 2015 ja 2018 (Patentti- ja rekisterihallitus tilintarkastusalan markkinaseurantaraportti 2019, s. 4)



2.3 Tilintarkastuslaki säätelee tilintarkastusta Suomessa

Suomessa tilintarkastusta säätelee tilintarkastuslaki, joka on säädetty vuonna 2015 ja astunut voimaan vuonna 2016. Laissa määritellään muun muassa kriteerit tilintarkastajana toimimiselle. Tilintarkastajana voi toimia joko henkilö tai tilintarkastusyhteisö. Henkilön tulee olla suorittanut tilintarkastajan ammattipätevyys toimiakseen laillisesti tilintarkastajana. Lisäksi laissa määritellään kriteerit yhteisöille ja säätiöille, jotka ovat tilintarkastusvelvollisia. Pääsääntöisesti pienet toimijat eivät ole Suomessa tilintarkastusvelvollisia. Laissa myös määritellään, mitä tilintarkastuksen tulee sisältää. Ammattipätevyyden lisäksi laissa on säädetty tilintarkastajaa koskevat muut säädökset, joiden perusteella tilintarkastajan tulee olla riippumaton tarkastettavasta kohteesta, ylläpitää osaamistaan ja toimia rehellisesti. Tilintarkastuslaissa määritellään myös, miten tilintarkastusta tulee valvoa, keille tarkastuksesta saatua tietoa luovutetaan sekä seuraukset huolettomattomasta tai huonosta tilintarkastustavasta. (Tilintarkastuslaki 1141/2015)

Toinen tilintarkastusta säätelevä laki Suomessa on laki julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta. Se on hyvin samankaltainen kuin edellä mainittu tilintarkastuslaki, mutta sen säännökset kohdistuvat julkisiin toimijoihin sekä niiden tarkastajiin. Erillinen laki julkisen ja yksityisen sektorin välillä on hyödyllinen toimijoiden eroavaisuuksien takia. (Laki julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta 1142/2015) Lisäksi valtioneuvosto on antanut tilintarkastuslain nojalla asetuksen, jossa säädetään tilintarkastajien rekisteröinnistä ja tilintarkastajien valvonnasta (Valtioneuvoston asetus tilintarkastuksesta 1377/2015).

2.4 Vastuullisuusraportointi

Kirjanpitolain mukaan Suomessa toimivien suurimpien pörssiyhtiöiden ja yritysten tulee nykyään tehdä vastuullisuusraportointia. Raportoinnissa kuvataan yhtiöiden ympäristövaikutusten lisäksi sosiaalisia, taloudellisia ja hallinnollisia vaikutuksia. Tulevaisuudessa arvioidaan, että vastuullisuus raportointi tulee yleistymään myös pienemmissä yrityksissä taloudellisten helpotusten ja velvoitteiden myötä. Tällä hetkellä kriteerit raportin sisällöstä ovat melko väljät. Raporttien tulee sisältää vähintään yrityksen tiedot liittyen ympäristöön, henkilöstöön, ihmisoikeuksiin sekä korruptioon. Laki ei määrää vastuullisuusraportointia pakolliseksi osaksi tilintarkastusta, mutta siinä osoitettujen tietojen tulee olla linjassa tilinpäätöksen kanssa. EU-komissio on ehdottanut direktiiviä, jonka mukaan raportointi halutaan laajentaa koskemaan kaikkia suuryrityksiä ja pörssiyhtiöitä. Lisäksi raporttien sisältöä pitäisi täsmentää ja niiden tulisi olla pakollinen osa tilintarkastusta. (Taloushallintoliitto, n.d.)

2.5 Tilintarkastajatutkinnot ja auktorisointi

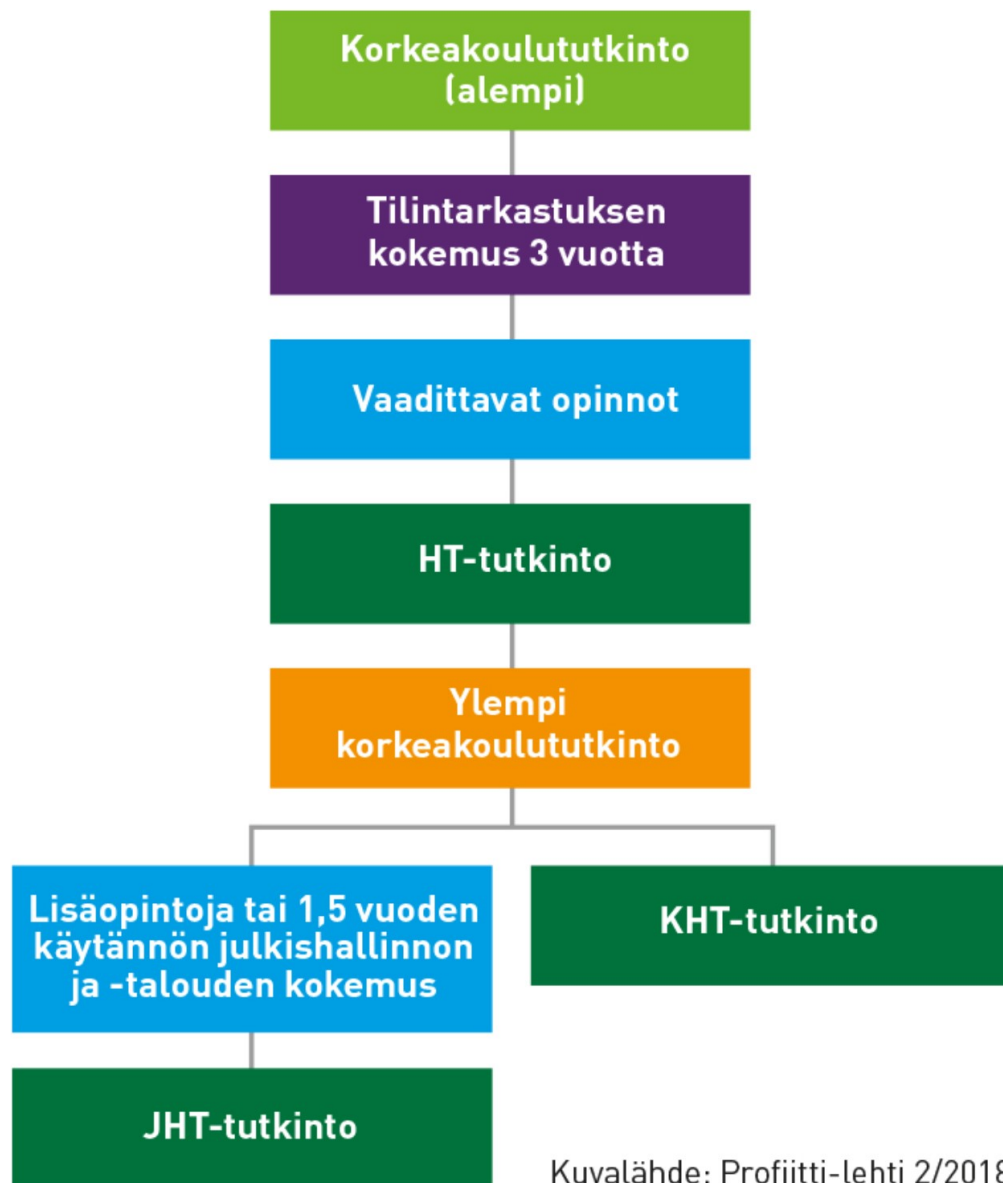
Voidakseen toimia Suomessa tilintarkastajan ammattinimikkeellä henkilön tulee suorittaa tilintarkastajatutkinto. Suomessa Patentti- ja rekisterihallitus vastaa tilintarkastusvalvonnasta ja hyväksyy alan tutkinnot. Tilintarkastajia on kolmea erilaista HT-, KHT- ja JHT-tilintarkastajia. HT-nimikkeellä toimivat ovat suorittaneet perustutkinnon, joka oikeuttaa toimimaan auktorisoituna eli hyväksyttynä tilintarkastajana. KHT- ja JHT-tarkastajat ovat puolestaan suorittaneet jatkotutkinnon, jonka myötä he erikoistuvat yksityisen sektorin tai julkishallinnon tarkastukseen. KHT-tarkastajat hoitavat yleisen edun

kannalta merkittävien yhteisöjen tarkastusta ja JHT-tarkastajat julkishallinnon tarkastusta.
(Suomen Tilintarkastajat. n.d.)

HT-tutkintoon hakevien henkilöiden tulee täyttää useita vaatimuksia. Koulutuksen osalta vaaditaan joko korkeakoulututkinto tai vähintään seitsemän vuoden työkokemus alan tehtävistä. Opintojen osalta tulee olla suorittanut tutkintoon edellyttävät oppiaineiden opinnot. Lisäksi henkilön tulee olla toiminut vähintään kolme vuotta alan tehtävissä.
(Tomperi, 2018)

Saadakseen KHT- tai JHT-erikoistutkinnon myös tiettyjen vaatimusten pitää täytyä. Henkilöllä täytyy olla jo valmiiksi suoritettuna HT-tutkinto. Hänen on täytynyt myös suorittaa ylempi korkeakoulututkinto tai hänellä täytyy olla vähintään viiden vuoden työkokemus HT-tarkastajana. JHT-tutkinrossa pitää lisäksi suorittaa joko tietyt julkissektorin opinnot tai olla puolentoista vuoden työkokemus julkishallinnon tehtävistä. (Tomperi, 2018)

Kuva 3. Tilintarkastajatutkintojen vaatimukset (Tilisanomat, 2019)



3 Tilintarkastus käytännössä

Tilintarkastajan työ on todella laaja-alaista ja sitä tehdään yhdessä tiimien sekä asiakkaiden kanssa. Työtä tehdään useiden eri kokoisten yhteisöjen ja toimialojen kanssa muuttuvassa toimintaympäristössä, mikä vaikuttaa tarkastuksessa suoritettaviin toimenpiteisiin ja säätelyihin. Tilintarkastajana pääsee työskentelemään vaativassa toimintaympäristössä ja

työ on kausiluonteista johtuen vuoden alussa tehtävistä tilinpäätöksistä. Tilintarkastajan työssä varmennetaan yhteisön talouteen liittyvää ja talouteen liittymätöntä informaatiota, mitä hyödyntäen autetaan asiakasta kehittämään liiketoimintaansa ja selviämään haasteista. Tilintarkastuksessa saa laajan kuvan yhteisöjen taloudesta ja niiden toiminnasta. (Nurmi, 2020)

3.1 Tilintarkastuksen suunnittelu

Tilintarkastuksen suunnittelu on ensimmäinen vaihe tilintarkastuksessa. Siinä määritetään tarkistettavan yhteisön riskejä, ja mitä toimenpiteitä niiden selvittämiseen käytetään. Tilintarkastaja pyrkii saamaan riittävän näytön yhteisön hyväksytystä tarkastuksesta. Riskeiksi nousevat asiakkaan tekemät virheelliset ja puutteelliset kirjaukset sekä tilintarkastuksen havaintoihin liittyvät puutteet. Tarkastaja määrittelee yhteisön osalta olennaisuuden, jotta pystyy havaitsemaan saadusta informaatiosta hyväksytyistä rajoista poikkeavia virheitä ja puutteita. Tilintarkastajat keräävät tarkastuksen aikana tietoa ja näyttöä yhteisön toiminnasta eli tilintarkastusevidenssiä. Näitä tietoja käytetään määrittelemään tarkastuksen paikkansapitävyyttä. Tarkastusevidenssiä kerätään tarkastelemalla yhteisön tarjoamia tietoja ja järjestelmiä sekä niiden todenmukaisuutta. Lisäksi tietoa haetaan luotettavilta ja riippumattomilta kolmansilta osapuolilta kuten luottolaitoksilta. Evidenssiä kerätessä tiedot tulee käydä läpi ja dokumentoida, jotta saadaan todisteita tilinpäätöstä varten. Dokumentaation avulla myös pystytään varmistumaan, että tarkastuksessa on toimittu lakien ja standardien mukaisesti. (Tomperi, 2018)

3.2 Tilikauden aikainen tarkastus

Ennen tilinpäätöstä tehtävää tarkastusta kutsutaan kaudenaikaiseksi tarkastukseksi. Kaudenaikaisessa tarkastuksessa painopiste on yritysten sisäisten kontrollien tarkastamisessa eli menetelmissä, joilla voidaan paljastaa mahdollisia virheitä. Toimenpiteiden määrä ja painotus kuitenkin vaihtelee paljon yhteisön koon mukaan. Kontrolleissa kiinnitetään huomiota työyhdistelmiin, jotka saattavat aiheuttaa virheitä ja väärinkäytöksiä. Näitä yhdistelmiä muodostuu, jos työntekijällä on laajat valtuudet hyväksyä ja hyväksyttää toimenpiteitä. Myös automaattisten järjestelmien tarkastaminen kuuluu

sisäisiin kontroleihin ja niiden avulla voidaan tarkastaa, toimiiko yrityksen luomat valvontajärjestelmät oikein. Kaudenaikaisia tarkastuksia kohdistetaan yleensä myynnin ja oston toimenpiteisiin sekä varastoon, palkkahallintoon ja maksuliikenteeseen. (Tomperi, 2018)

3.2.1 Myynnit

Myynnin tarkastuksessa halutaan varmistua yrityksen myynnistä saatujen tulojen oikeellisuudesta. Painotuksena on vahvistaa, että järjestelmät toimivat ja havaitsevat mahdolliset virheet, jotta niihin voidaan puuttua. Tärkeää on myös huolehtia, että myynneistä saadaan suoritteet huolimatta maksutavasta. Käytännössä tilintarkastaja tutkii myynnin osalta laadittua kirjanpitoa ja vertaa sitä pääkirjanpidon tilin saldoon. Tarkastuksessa pitää lisäksi kiinnittää huomiota myyntisaamisten ikäjakaumaan eli siihen, kuinka vanhoja saamiset ovat ja kuinka todennäköisesti niistä saadaan maksut. (Tomperi, 2018)

3.2.2 Ostot

Ostojen osalta on puolestaan tärkeää huolehtia, että ostolaskut kuuluvat yritykselle ja tavara on vastaanotettu. Tarkastajan tulee selvittää, pystyykö sama henkilö tekemään ostotilaukset, vastaanottamaan tavaran, hyväksymään tilaukset ja hoitamaan kirjanpidon, koska se saattaa aiheuttaa tilintarkastuksen kannalta riskin. Tarkastuksessa käydään yleensä läpi ostolaskun välivaiheet tilauksesta toimituksen vastaanottoon ja maksuun. Myös ostojen osalta tarkastetaan, että kirjanpito vastaa pääkirjanpidon saldoja sekä selvitetään erääntyneiden laskujen syyt. (Tomperi, 2018)

3.2.3 Varastot ja palkkalaskenta

Monella yrityksillä on myös varastoja, joissa tuotteita säilytetään. Niiden arvo saattaa vaikuttaa suuresti yrityksen kirjanpidon kautta tulokseen, minkä takia on tärkeää huolehtia oikein tehdystä varaston seurannasta. Varastojen osalta on tärkeää tarkastaa varastokirjanpito, jonka avulla seurataan tuotteiden määrää ja liikkuvuutta. Tilintarkastajan

tulee myös olla mukana varaston inventaariossa voidakseen verrata varaston todellista arvoa kirjanpitoarvoon ja vahvistaa kontrollien toimivuus. Mahdollisten virheiden kohdalla selvitetään erojen syyt. Tarkastuksen kannalta on myös tärkeää selvittää, kuinka usein varaston inventointia hoidetaan. (Tomperi, 2018)

3.3 Palkkalaskenta

Palkanlaskenta on tärkeä osa yhteisöjen toimintaa, mutta se sisältää tilintarkastajan näkökulmasta useita riskejä. Yhteisöjen pitää maksaa palkat oikeamääräisenä ja ajallaan. Tarkastajan tulee varmistaa, että palkanmaksu toimii sopimusten mukaisesti ja sisältää niihin kuuluvat sivukulut. Lisäksi varmistetaan, että henkilöstömenot siirtyvät kirjanpitoon oikein. Sisäisten valvonnan osalta seurataan mahdollisesti riskiä aiheuttavia työyhdistelmiä ja henkilöiden palkanmaksuoikeuksia. Kontrollien osalta on tärkeää selvittää, toimiiko järjestelmät oikein ja antaa vain valtuutetuille henkilöille pääsyn tietoihin. (Tomperi, 2018)

3.4 Hallinnon tarkastus

Kirjanpidollisten toimenpiteiden lisäksi tilintarkastuksessa tarkastetaan yhteisön hallinnon toimintaa. Tarkastuksessa pyritään selvittämään, onko yhteisön johto noudattanut lakeja ja määräyksiä oikeaoppisesti. Hallinnon kannalta olennaisimmat lait ovat yhteisölait, jotka määräytyvät yhteisömuodon perusteella. Hallituksen vastuulla on myös kirjanpidon vahvistaminen, arvopapereihin liittyvät säädökset ja osittain yhteisön verotus. Tilintarkastaja haluaa selvyyden yhtiön hallinnon asianmukaisuudesta ja toimivasta sisäisestä valvonnasta. Tarkastajan tulee selvittää, onko hallitus toiminut tasavertaisesti kaikkia yhteisön osakkeenomistajia ja jäseniä kohtaan. Yhteisön tulee aina toimia kaikkien osakkeenomistajien etujen mukaisesti, eikä se saa suosia tiettyjä osakkaita. (Tomperi, 2018)

Hallinnon tarkastukseen kuuluu lisäksi pöytäkirjojen tarkistaminen. Tarkastamisessa olennaista on selvittää, onko lakeja, säätelyjä ja määräyksiä noudatettu. Tarkastajan tulee myös varmistaa, onko kaikki säädetyt kokoukset pidetty, ja vastaako kokousten sisältö siihen kuuluvia aiheita, ja mitä niissä on päätetty. Kokouksissa tehtyjen päätöksiä pitää olla kirjattu, numeroitu, päivätty ja allekirjoitettu pöytäkirjaan. Tarkastaja selvittää, onko

päätökset pantu täytäntöön. Pöytäkirjojen lisäksi tilintarkastaja tarkistaa rekisteritietoja, osake-, osakas- ja jäsenluetteloja, merkittäviä sopimuksia ja varainhoitoa. Rekisteritietojen osalta katsotaan, että kaupparekisteriin ilmoitetut tiedot ovat ajantasaisia. Rekisterin sisältämiä tietoja ovat osakkeiden määrä, osakepääoma, tilikausi, hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja sekä tilintarkastaja. Luetteloiden osalta puolestaan on tärkeää tarkastaa, että hallinto pitää rekisteriä, josta käy ilmi kaikki yhteisön omistajat ja jäsenet. Merkittäviä sopimuksia kuten lainojen myöntämistä tarkastellaan yhtiön pöytäkirjoista. Niiden osalta selvitetään, onko sopimuksia tehneillä päätäntävalta asian suhteen, ja onko sopimus osakkaiden edun kannalta tasavertainen. Varainhoidon kannalta halutaan selvyys, kenellä on oikeus käyttää yhtiön varoja, ja miten mahdollista väärinkäyttöä valvotaan. (Tomperi, 2018)

3.5 Tilinpäätöksen tarkastus

Tilinpäätös on tilintarkastuksen viimeinen vaihe. Tilinpäätöksessä annetaan tilinpäätöskertomus, josta selviää, tarjoaako tilinpäätös oikean ja riittävän näytön yhteisön taloudesta. Tilintarkastaja tarkastaa tilinpäätöksessä kirjanpidon oikeellisuuden ja johtaa osa-aluekohtaiset kirjanpidot pääkirjanpitoon. Yhteisön tuottama tuloslaskelma, tase ja taseen liitteet täsmäytetään kirjanpitoon sekä tietojen luotettavuus varmistetaan. Lisäksi tarkastetaan, että rahoituslaskelma on tehty oikeaoppisesti. Rahoituslaskelmalla tarkoitetaan suurissa yrityksissä tehtävää rahavirtalaskemaa. Tilinpäätökseen tuodaan myös edeltävältä tilikaudelta vertailutieto tuloslaskelman, taseen, ja rahoituslaskelman osalta. Tilintarkastaja varmistaa näiden tietojen oikeellisuuden. Tilinpäätöksessä siis kerätään yhteen yhteisön tilikauden aikaiset tapahtumat ja varmistetaan, että tiedot pitävät paikkansa ja ovat lakien ja säännösten mukaisesti tehtyjä. (Tomperi, 2018)

4 Tilintarkastajan asiantuntemus

Tässä luvussa perehdytään asiantuntijuuteen ja osaamiseen yleisellä tasolla sekä tilintarkastuksen ammattilaisen näkökulmasta. Lisäksi luvussa käsitellään asiantuntijuuden kehittymistä ja kuvataan osaamisen eri vaiheita. Osaamisen ja asiantuntijuuden

kehittäminen on oleellinen osa tilintarkastajan työtä. Toimiakseen monimutkaisessa ja muuttuvassa ympäristössä tarkastajalta vaaditaan kykyä sisäistää uusia osaamisen alueita ja nopeaa sopeutumista.

4.1 Mitä on asiantuntijuus?

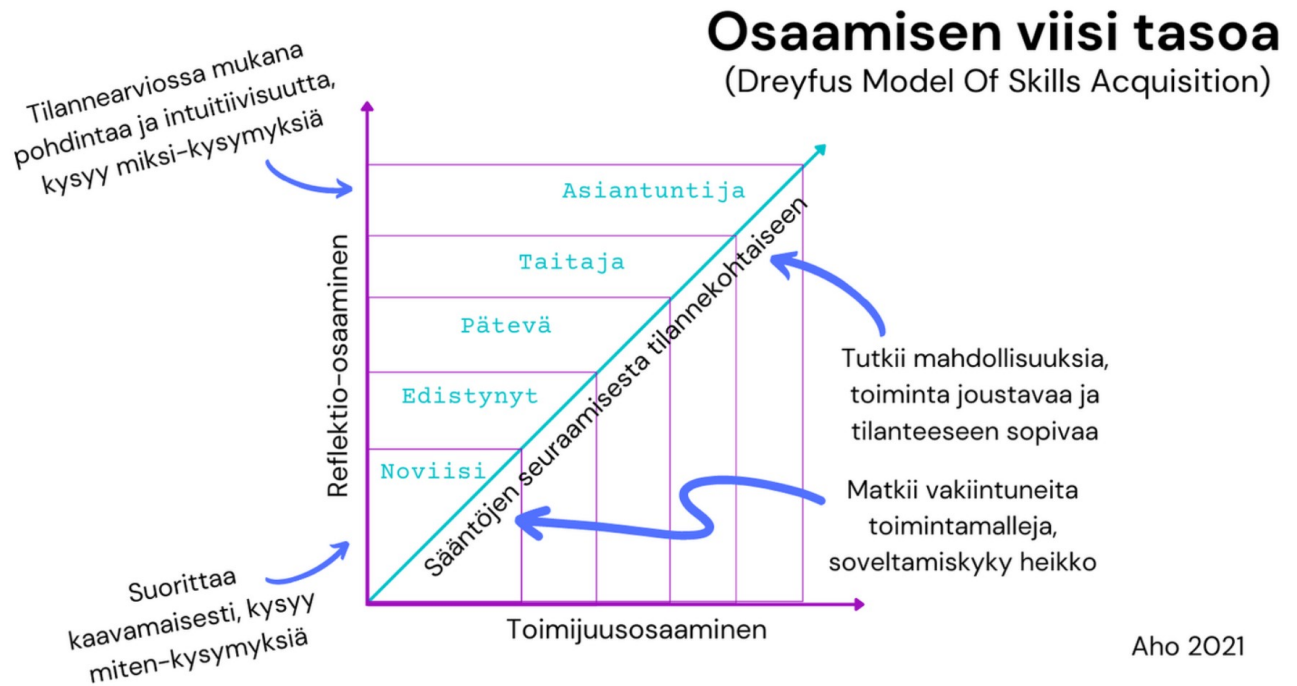
Asiantuntijuus on monimutkainen käsite, joka on laajentunut vuosien mittaan sisältämään useita eri osa-alueita. Yleiskielessä puhutaan monesti asiantuntijasta erityisosaajana työelämässä tai harrastuksissa. Asiantuntijuuden pohjana on uuden oppiminen ja tiedon soveltaminen. Kokemuksen myötä henkilöt oppivat toimimaan erilaisissa ympäristöissä ja hyödyntämään aikaisemmin opittua tietoa laajentaakseen omaa osaamistaan. Asiantuntijat siis kehittyvät ajan myötä aloittelijasta kokeneeksi osaajiksi. Kokeneet henkilöt pystyvät hahmottamaan paremmin kokonaisuuksia ja käsittelemään laajoja määriä tietoa, mikä auttaa päätöksenteossa, ennakkoinnissa ja suunnittelussa. Asiantuntijat ovat myös aloittelijoita parempia hahmottamaan omaa osaamistaan ja heikkouksiaan, joten he pystyvät kohdentamaan kehittymistään tarkemmin. Asiantuntijuus voi esiintyä sekä henkilökohtaisena osaamisena tai ryhmäkohtaisena. Henkilökohtaisessa asiantuntijuudessa painotetaan yksilön kykyä suorittaa ja ratkaista tilanteita, kun taas ryhmäkohtaisessa asiantuntijuudessa tarkastellaan asiaa joko ryhmän johdon kannalta tai ryhmän kollektiivisena toimintana. (Lehtinen ym., 2016)

4.2 Asiantuntijaksi kehittyminen

Tullakseen jonkin aihealueen asiantuntijaksi henkilön pitää suorittaa intensiivistä ja pitkäaikaista harjoittelua. Pelkkä kokemuksen kerryttäminen ei tee henkilöstä asiantuntijaa vaan tärkeäksi osaksi muodostuu halu kehittyä. Kokemus auttaa muodostamaan automatisoituja prosesseja eli tehtävän tietyistä osa-alueita tulee henkilölle niin helppoja, että niitä pystyy suorittamaan lähes huomaamatta. Prosessit auttavat tukemaan kehitystä ja siirtymään haastavampiin aihealueisiin ja hahmottamaan kokonaisuuksia. Ylläpitääkseen ja kehittääkseen asiantuntijuuttaan tulee kuitenkin, jatkuvasti oppia uutta ja harjoitella puutteellisia taitoja. Vasta-aloittelijat eli noviisit siis harjoittelevat yksinkertaisia aiheita hallitakseen jonkin kokonaisuuden pieniä osa-alueita. Kokeneet asiantuntijat puolestaan

kehittävät toimintaansa keskittymällä harjoittelemaan heikkouksiaan ja analysoimalla omaa toimintaansa. (Lehtinen ym., 2016)

Kuva 4. Osaamisen kehitys noviisista asiantuntijaksi. (Syke, 2021)



4.3 Osaaminen osana asiantuntijuutta

Kuten edellisessä kappaleessa mainittiin, osaaminen on keskeinen osa asiantuntijuutta. Osaaminen muodostuu useasta eri osa-alueesta, joita ovat tieto, taito, tahto, kokemus, verkostot ja identiteetti. Muodostamalla uusia näkemyksiä ja kehittämällä toimintaansa, ihminen pystyy toimimaan monipuolisesti erilaisissa tilanteissa ja rooleissa. Nämä tilanteet ja roolit auttavat muodostamaan osaamisidentiteettiä, joka puolestaan kertoo, millaisen kokonaisuuden osaamisemme muodostaa. Tämä kokonaisuus kehittyy hitaasti ajan kanssa mahdollistaen asiantuntijuuden muodostumisen. Ymmärryksemme sekä osaamisemme kasvaa tietoa keräämällä ja oppimalla taitoja, joita verrataan aikaisempaan kokemukseen sekä käymällä vuoropuhelua muiden ihmisten kanssa. (Arola, 2022)

Kuva 5. Osaamiskäsi (Jyväskylän ammattikorkeakoulu, n.d.)



4.4 Asiantuntijuus tilintarkastuksessa

Tilintarkastajan työ on vaativa ja laaja-alainen ammatti, jossa pääsee kokemaan paljon erilaisten yhteisöjen toimintaa. Työssä tulee jatkuvasti kehittää ammattitaitoaan ja osaamistaan. Uran alussa osaaminen ja tietotaito kasvaa todella nopeasti. Aloittelevalla tarkastajalla on tukena alalla pidempään toimineet kollegat, jotka osaavat neuvoa ja auttaa uusia tarkastajia kehittämään taitojaan. Erilaisten yhteisöjen tarkastamisessa haasteeksi aloittelijalla monesti nousee eri näköisten raporttien tulkitseminen ja ymmärtäminen. Tuore tarkastaja pääsee myös toimimaan useiden tiimien kanssa, mikä auttaa saamaan uusia näkökulmia työhön sekä pakottaa toimimaan vaihtelevassa ympäristössä. (Kotilainen, 2020a)

Vaikka alkuun kehittyminen on nopeaa, vaatii itsenäisenä tilintarkastajana toimiminen paljon aikaa ja harjoittelua. Ajan kanssa tarkastajan tietopohja alkaa vahvistua, mikä mahdollistaa uusien tietojen ja taitojen sisäistämisen. Osaamisen vahvistuminen auttaa myös hahmottamaan tilintarkastajan tekemää työtä laajemmin, mikä helpottaa asioiden linkittämistä toisiinsa. Asiantuntijuuden kehittymisen myötä tietoa pääsee jakamaan

nuorempien tarkastajien kanssa ja heijastamaan omaa osaamistaan. Uran kannalta selkeä käännekohta on tilintarkastajatutkinnon suorittaminen. Se viestii kertyneestä kokemuksesta ja tiedon sisäistämisestä, jota työssä vaaditaan. Ammattitaidon karttuessa tarjoutuu mahdollisuus saada lisää vastuuta tiimien sisällä ja niiden johtamisessa. Vastuun myötä pääsee puolestaan kehittämään täysin uusia osaamisen osa-alueita. (Kotilainen, 2020b)

5 Tutkimusmenetelmät

Tutkimus on toteutettu laadullisia tutkimusmenetelmiä hyödyntäen. Tutkimusmenetelminä toimivat empiirinen havainnointi harjoittelujaksollani ja teemakohtaiset asiantuntija-haastattelut. Empiirisesti tehty tutkimus keskittyy kokemuksesta saatuun tietoon. Tarkoituksena on havainnoida, kokea ja ymmärtää ilmiöitä. (Jyväskylän yliopisto, n.d.) Haastattelut tutkintamenetelmänä auttavat syventämään tietoa tutkittavasta aiheesta. Tutkimuksessa käytetty haastattelumenetelmä oli avoin haastattelu. Tutkimuksen haastattelut tehtiin keskustelunomaisesti, minkä vuoksi asiantuntijat pystyivät kertomaan teemoista laajasti. (Oppariapu, n.d.)

Empiirisessä osuudessa käsitellään omaa työharjoitteluani suuressa kansainvälisessä tilintarkastusyhteisössä. Tilintarkastusharjoittelun aikaista kokemusta reflektoidaan opinnäytetyön teoriapohjaan. Haastatteluosuudessa käydään läpi kolmen asiantuntijan näkemyksiä kolmeen eri teemaan, jotka vaikuttavat tilintarkastajan asiantuntijuuden kasvamiseen ja urakehitykseen. Teemat olivat uran vaiheet suuressa tilintarkastusyhteisössä, auktorisoinnit ja erikoistuminen.

Tutkimusmenetelmien tavoitteena oli kerätä tietoa tilintarkastuksen asiantuntijuudesta sekä urakehityksestä. Harjoittelun kesto oli kuusi kuukautta ja sen aikana tutustuin tilintarkastuksen työhön ja sen sisältöön, harjoittelu toteutui aikajaksolla 1.9.2021-28.2.2022. Haastattelut tehtiin työharjoittelun aikana. Tilintarkastusharjoittelu yhdessä haastattelujen kanssa antoi kattavan kuvan tilintarkastajan työtehtävistä ja ammatillisen kehityksen eri vaiheista. Haastateltavista kollegoista haastateltava 1 oli senior manager, haastateltava 2 ja haastateltava 3 olivat puolestaan managereja. Kaikki haastateltavat olivat myös KHT-tilintarkastajia.

6 Tradenomiopiskelijan polku tilintarkastuksen harjoittelijasta kohti alan asiantuntijuutta

Tässä luvussa käsitellään, miten kiinnostuin tilintarkastuksesta ja päädyin tilintarkastusyhteisöön harjoitteluun. Harjoittelujaksoni kokemuksia ja eri vaiheita refletoidaan opinnäytetyön teoriapohjaan. Luku etenee kronologisessa järjestyksessä ja kuvaa tekemiäni työtehtäviä ja ammatillisen osaamiseni kehitystä. Luvun lopussa käsitellään tilintarkastuksen asiantuntijuuden seuraavia vaiheita. Näitä vaiheita tarkastellaan harjoittelun aikana tehtyjen asiantuntijahaastattelujen kautta.

6.1 Tilintarkastajalta vaadittavan osaamisen kerryttäminen tradenomin opinnoissa

Kuten teoriaosiossa on mainittu henkilön tulee olla suorittanut tietyn aihealueen opinnot ja korkeakoulututkinto voidakseen päästä suorittamaan tilintarkastajatutkintoa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö olisi mahdollista päästä työskentelemään tilintarkastuksen pariin, vaikka korkeakoulututkinto olisi vielä kesken. Avustaviin tarkastustehtäviin voi päästä jo opintojen aikana ja vasta kolmen vuoden kokemuksella avustavana tarkastajana on mahdollista päästä suorittamaan tarkastajantutkinto. Tradenomiopiskelujeni aikana opintoni ovat painottuneet vahvasti taloushallinnon kursseihin sekä hieman juridiikkaan, mikä antoi hyvän pohjan tilintarkastajaksi hakemiseen. Kirjanpidon sekä lakien ja sääteleyden ymmärtäminen ovat tärkeässä osassa tarkastajan työtä. Opinnot auttoivat hahmottamaan kirjanpitoa Excelissä tehtävien harjoitteiden kautta ja lakien tulkitseminen helpottui opettajien ohjeistuksella.

6.2 Työharjoittelijaksi tilintarkastusyhteisöön

Kiinnostukseni alaa kohtaan heräsi, kun koulussa vieraileva luennoitsija kertoi tarkastajan ammatista ja sen mahdollisuuksista. Tajusin, miten laajan kuvan työ antaa yrityksistä ja

niiden toiminnasta. Hain tilintarkastusharjoittelijan paikkaa useista alan yrityksistä. Lopulta lukemattomien hakemusten jälkeen kuitenkin sain harjoittelijanpaikan haettuani tilintarkastusasiantuntijan paikkaa. Kävin noin tunnin mittaisessa haastattelussa ja sen lisäksi suoritin case-tehtävän, jolla mitattiin sen hetkistä osaamistani ja ymmärrystäni alasta. Työt alkoivat jo seuraavana päivänä haastattelusta, kun yleensä harjoittelupaikasta saa tietää useita kuukausia etukäteen.

6.2.1 Työharjoitteluun orientoituminen ja perehdytys

Harjoittelu alkaa perehdytyksellä yrityksen toiminnasta ja käytännöistä. Perehdytyksessä tutustutaan tuleviin työtehtäviin ja tapoihin työskennellä yrityksen palveluksessa. Jokaiselle harjoittelijalle määrätään kokeneempi työntekijä henkilökohtaiseksi kummiksi, joka avustaa harjoittelijaa koko harjoittelujakson ajan. Alkuun perehdytystä tapahtuu yhteisissä koulutuksissa, mutta muutaman päivän päästä perehtyminen jatkuu yhdessä kummin kanssa sekä sähköisesti tehtävien koulutusten välityksellä. Perehtymistä kestää noin kaksi viikkoa, jonka jälkeen pääsin mukaan ensimmäiseen toimeksiantoon, eli tarkastamaan asiakasyritystä.

6.2.2 Ensimmäinen toimeksianto

Ensimmäisessä toimeksiannossani pääsin tekemään hyvin yksinkertaisia toimenpiteitä kuten aloittavan taseen täsmäytystä ja harjoittelemaan työssä käytettäviä järjestelmiä. Toimeksianto alkoi etäyhteydellä yhteisellä tapaamisella, jossa tehtiin tehtävänjako koko tiimin kesken. Tiimin vetäjä pyysi toista tarkastajaa ohjeistamaan minulle, miten suoritan tehtävät ja etenen toimenpiteiden suhteen. Alkuun kaikki tuntui hyvin helpolta, kunnes tarkastettavassa materiaalissa tuli pieniä eroja enkä osannut suunnistaa työssä käytettävissä ohjelmissa. Ongelmien alettua otin yhteyttä minua aikaisemmin ohjeistaneeseen tarkastajaan ja pyysin apua ongelmien ratkaisemiseen. Hän auttoi minua ja selitti, mistä pienet erot johtuivat, ja miten niiden kanssa tulee edetä. Ohjelmien kanssa kävimme yksityiskohtaisesti läpi erilaisia toimintoja ja käytäntöjä. Jo ensimmäinen toimeksianto opetti minulle, miten koulussa oppimani on vain pieni murto-osa siitä, mitä harjoittelun aikana tulen oppimaan.

6.2.3 Kaudenaikainen tarkastus

Kaudenaikaisessa tarkastuksessa pääsin nopeasti mukaan useaan eri toimeksiantoon, joista jokaisessa oli erikseen määrätty tiimit ja sitä kautta olin tekemisissä monien alan asiantuntijoiden kanssa. Asiakasyritysten toimialat olivat hyvin vaihtelevia, joka tarjosi mahdollisuuden oppia useista liiketoimintamalleista ja tarkastuksien kriittisistä osa-alueista. Toimeksiannoissa minulle annettiin usein oma vastuualue kuten yritysten ostojen, myyntien tai henkilöstökulujen tarkastaminen. Vastuualueet koostuivat monista eri tarkastustoimenpiteistä, ja niiden sisäistämiseen kului hyvin paljon aikaa. Samat toimenpiteet eri yrityksissä tuntuivat välillä todella haastavilta, vaikka olin tehnyt niitä jo useasti aikaisemmin. Tämä johtui erilaisesta raportointitavasta sekä asiakkaiden erilaisista taloushallinnon ohjelmista, jotka poikkesivat toisistaan. Kokeneemmat tarkastajat auttoivat selittämään toimenpiteitä ja kertoivat samalla hyödyllisiä keinoja, joiden avulla opin tulkitsemaan raportteja. Työtä tehtiin asiakkaan toimitiloissa ja etänä. Pääsin harjoittelemaan asiakkaiden kanssa työskentelyä yhdessä kokeneempien kollegoiden kanssa sekä itsenäisesti. Asiakkaiden haastattelussa kanssani oli alkuun aina toinen tarkastaja varmistamassa, että asiat tulivat käsiteltyä kokonaisuudessaan ja oikeaoppisesti. Pääsin itsenäisesti pyytämään asiakkaalta materiaaleja ja kyselemään pienistä poikkeamista tarkastettavissa kohteissa.

Ostojen kohdalla pääsin tarkistamaan yritysten kokonaisia ostoprosesseja ja varmistamaan, että välivaiheet suoritetaan oikein. Ostoprosessit käytiin läpi yhdessä asiakkaan kanssa ja välivaiheista kerättiin dokumentaatiota tarkastusta varten. Kerätyistä dokumenteista tehtiin työpapereita, joista kävi ilmi, toimiiko yrityksen kontrollit toivotulla tavalla. Ostoista tarkistin myös ostojen ikäjakauman, vaaralliset työyhdistelmät sekä ostoreskontran täsmäyksen pääkirjanpitoon. Suurimmassa osassa toimeksiantoja sain vastuulleni ostojen tarkistamisen, mikä auttoi kehittämään osaamistani näiden toimenpiteiden tarkistamisessa.

Myyntien osalta pääsin tarkistamaan myyntireskontraa ja ikäjakaumaa. Palkkalaskentaa tarkastin vain yhdessä toimeksiannossa, ja se oli huomattavasti monimutkaisempaa verrattuna ostoihin ja myynteihin. Palkkalaskennan tarkastus sisälsi haastatteluja prosesseista, vaarallisten työyhdistelmien tarkistamista ja ohjelmien kontrollitestausta.

Haasteeksi minulle osoittautui monenlaiset palkkatyypit kuten tuntityöntekijät, kuukausipalkkalaiset, asiantuntijat ja johdon palkat. Välivaiheet sisälsivät monta raporttia, jotka piti yhdistää toisiinsa ja kokonaispalkkojen määrien laskeminen sivukuluineen oli minulle täysin uutta. Toimeksiannoissa pääsin myös hoitamaan varastojen tarkistamista. Tarkastaminen osaltani sisälsi inventaareja yhdessä asiakkaiden kanssa. Tarkoituksena oli verrata varaston todellista arvoa kirjanpidon arvoon. Inventaareissa valitsin tarkastettavat kohteet etukäteen ja yrityksen varastolla tarkistimme, vastaako tuotemäärät ilmoitettuja määriä.

Toimeksiannoissa pääsin tarkastamaan yrityksiä, jotka toimivat Suomessa ja ulkomailla. Koronasta johtuen ulkomailla tehtävät tarkastukset suoritettiin etäyhteyksien välityksellä. Harjoittelussa pääsin kuitenkin käyttämään paljon englantia lukemalla erilaisia raportteja ja sopimuksia, kirjoittamalla työpapereita ja sähköposteja sekä käymällä keskusteluja asiakkaiden kanssa. Tämä auttoi kehittämään taloushallinnon sanastoa ja vuorovaikuttamista vieraalla kielellä. Lisäksi olin toimeksiannoissa, joissa pääkielenä oli toinen kotimainen kieli eli ruotsi. Ruotsinkieliset toimeksiannot olivat haastavia heikon kielitaidon vuoksi ja jouduin monesti pyytämään apua tekstien tulkinnessa.

6.2.4 Koulutukset

Samaan aikaan, kun hoidin tilintarkastuksia, suoritin myös monia yrityksen tarjoamia koulutuksia. Koulutukset auttoivat minua hahmottamaan tehtäviä toimenpiteitä paremmin ja ymmärtämään niiden osuutta tilintarkastuksessa. Koulutuksissa käytiin paljon läpi tarkastuksessa tehtäviä välivaiheita, ja miten niissä tulee toimia. Tärkeäksi osaksi nousi myös tilintarkastuksen säännökset ja lait. Koulutukset monesti sisälsivät kokeita, jotka tuli suorittaa hyväksytysti osoittaakseen, että asia on ymmärretty. Aihealueet muuttuivat aina haastavammiksi suoritusten myötä ja aikaisemmin tehdyt tehtävät usein tukivat seuraavia koulutuksia. Myös työkaluina toimivia ohjelmia ja järjestelmiä koulutettiin, sillä ne olivat monimutkaisia, ja niitä kehitettiin jatkuvasti tilintarkastuskäyttöön paremmin sopiviksi.

6.2.5 Hallinnon tarkastus

Harjoittelujaksone aikana pääsin myös hieman tarkastamaan hallintoon liittyviä osa-alueita. Näitä olivat rekisterikirjaukset, pöytäkirjat ja sopimukset. Rekisterikirjauksissa tarkastin vain tietojen ajantasaisuuden. Pöytäkirjojen osalta kävin läpi niiden sisällön, mitä niissä on päätetty, allekirjoitukset ja päivämäärät. Sopimukset luin läpi ja vertasin tietoja pöytäkirjojen päätöksiin sekä tarkastin, näkyivätkö tapahtumat kirjanpidossa. Kokeneemmat tarkastajat huolehtivat vaativimmista toimenpiteistä ja niiden oikeellisuudesta. Pääsin myös mukaan muutamaa keskusteluun yhtiöiden johdon kanssa, missä kokeneet tarkastajat kävivät läpi hallinnon toimia.

6.2.6 Tilinpäätös

Tilinpäätöstarkastus alkoi vuoden vaihteen jälkeen ja oli todella intensiivinen. Työpäivät venyivät pääsääntöisesti 10-12 tunnin mittaisiksi ja välillä viikonlopuille. Kaudenaikaisessa tarkastuksessa ja hallinnon tarkastuksessa tehtiin alustavaa työtä tarkastuksen ja varmennuksen osalta. Muutamassa toimeksiannossa pääsin käymään läpi yhtiöiden koko allekirjoittamattoman tilinpäätöksen lukuunottamatta rahoituslaskelmia. Rahoituslaskelmat olivat todella monimutkaisia, joten toimeksiannon vastaavat tarkastajat hoitivat ne. Kävin läpi tuloslaskelman, taseen ja liitetiedostot sekä edeltävän tilikauden vertailutietojen paikkansapitävyyden. Tämä oli todella työlästä ja tarvitsin paljon apua tietojen löytämiseen sekä tulkitsemiseen. Käytyäni läpi allekirjoittamattomat tilinpäätökset aloin ymmärtämään paremmin yhtiöiden liiketoiminnan kokonaisuutta, ja mitä luvut todellisuudessa tarkoittavat. Lisäksi pääsin käymään läpi toimintakertomuksiin kirjatut luvut ja vertaamaan tekstin sisältöä tilikauden aikaisiin pöytäkirjoihin.

6.2.7 Asiantuntijuuden kehittyminen harjoittelun aikana

Aloittaessani harjoittelua osaamiseni koostui pääsääntöisesti aikaisemmista kokemuksistani työelämässä, liiketalouden opinnoistani ja itseopiskelusta. Oppimani tiedot ja taidot auttoivat minut alkuun tilintarkastajan uralla, mutta tilintarkastuksen asiantuntijana olin vielä täysin noviisi. Osaaminen alkoi rakentua vähitellen monipuolisten työtehtävien myötä

ja käymällä vuoropuhelua kokeneempien kollegoiden kanssa. Opintojeni talouteen ja lakiin liittyvät opintokokonaisuudet tarjosivat rungon, joka auttoi ymmärtämään tilintarkastuksen eri osa-alueisiin liittyviä käytännön työtehtäviä. Alussa sain työssäni paljon ohjeistusta ja neuvoja. En pystynyt juurikaan toimimaan itsenäisesti vaan tarvitsin apua tarkistamaan työni jälkeä ja oikeellisuutta. Harjoittelun edetessä osaaminen kasvoi, mikä mahdollisti ymmärryksen kehittymisen ja itsenäisemmän työskentelyn.

Tilikauden aikaisessa tarkastuksessa pääsin tekemään paljon erilaisia tarkastustoimenpiteitä monissa yhtiöissä ja osaamiseni kasvoi huomattavasti tänä aikana. Työskentelin useiden eri tarkastajien ja asiakkaiden kanssa. Jatkuvasti vaihtuvat toimintaympäristöt vaativat nopeaa sopeutumista ja valmiutta kysyä itselle epäselvistä asioista. Kaudenaikainen tarkastus auttoi hahmottamaan, mitä tilitarkastuksessa todellisuudessa tehdään. Erilaisten kontrollien ja aineistojen tarkastus oli minulle täysin uutta, mikä tarkoitti paljon harjoittelua ja kertausta. Tarkastuksien tukena minulla oli myös koulutukset, jotka auttoivat ymmärtämään uusia aihealueita. Muutaman kuukauden päästä pystyin jo toimimaan joidenkin tehtävien kanssa itsenäisesti, vaikka tarvitsin vielä paljon apua.

Hallinnon tarkastukset puolestaan tarjosivat minulle näkökulmaa johdon työskentelystä ja auttoi yhdistämään taloudellisia tapahtumia tehtyihin päätöksiin. Hallinnon osalta tekemissäni toimenpiteissä tarkastettava materiaali koostui pääsääntöisesti monimutkaisista asiakirjoista ja niiden tulkitsemisesta. Aluksi asiakirjoista oli haastavaa poimia oleellisia tietoja tarkastuksen kannalta, mutta toistojen myötä tämäkin helpottui.

Viimeiset pari kuukautta harjoittelusta kului tilinpäätösten tarkistamisessa. Tilinpäätöksien yhteydessä pääsin hyödyntämään kaikkia näitä aikaisemmin oppimiani tietoja ja taitoja. Käydessäni läpi allekirjoittamattomia tilinpäätöksiä, pääsin kertaamaan jo tekemiäni toimenpiteitä ja yhdistelemään niitä uusien kanssa, muodostaen laaja-alaisemman ymmärryksen yritysten toimintojen kokonaisuuksista ja raportoinnista. Harjoittelun lopussa osaamiseni oli kasvanut huomattavasti, vaikka olin edelleen asiantuntijuuden alkuvaiheilla.

6.3 Seuraavat vaiheet kohti tilintarkastuksen asiantuntijuutta

Harjoitteluni aikana haastattelin kokeneita tilintarkastuksen asiantuntijoita liityen asiantuntijuuteen ja uran kehitykseen. Haastattelut pohjautui erilaisiin teemoihin ja kävimme niissä läpi tarkastajalle hyödyllistä osaamista sekä uran välivaiheita suuressa yrityksessä. Haastattelut auttoivat hahmottamaan seuraavia askelia oman urani kannalta. Haastateltavia henkilöitä oli kolme ja teemat olivat uran välivaiheet, auktorisoinnit ja erikoistuminen.

6.3.1 Uran vaiheet suuressa tilintarkastusyhteisössä

Haastateltava 1:n kanssa kävimme läpi etenemismahdollisuuksia yrityksen sisällä ja hieman, mitä tilintarkastajan tehtäviin kuuluu. Tilintarkastajan ura alkaa yleensä traineenä kuten minun osallani. Harjoittelujaksolla kerätään pohjaa, jossa opetellaan ymmärtämään tilintarkastuksen kannalta yleisiä toimenpiteitä. Harjoittelijaksi haetaan yleensä koulutuksen loppuvaiheilla tai juuri valmistumisen jälkeen.

Seuraavia vaiheita uralla ovat junior- ja seniortarkastajat. Juniorit saavat yleensä hieman enemmän vastuuta, kuin trainee, mutta keskittyvät melko yksinkertaisiin toimenpiteisiin ja avustaviin tehtäviin. Junioriksi on mahdollista päästä suoraan harjoittelun jälkeen. Seniorit puolestaan alkavat saamaan vastuulleen jo hieman haastavampia toimenpiteitä ja laajempia vastuualueita. Seniorit myös yleensä neuvovat uusia tarkastajia. Senioriksi on mahdollista päästä toimittuaan pari vuotta juniorina.

Seuraavia suuria etenemisaskelia uralla ovat assistant manager-, manager- ja senior manager-roolit. Assistant managerit alkavat saamaan hieman vastuuta toimeksiantojen suunnittelusta ja tiimien ohjaamisesta tarkastustehtävien lisäksi. Managerit ja senior managerit puolestaan hoitavat laajasti tarkastusten suunnittelua ja tiimien vetämistä huolehtien, että tarkastus etenee oikeaoppisesti. Lisäksi he huolehtivat tarkastuksen kannalta monimutkaisista toimenpiteistä ja neuvovat nuorempia tarkastajia tehtävien suorittamisessa. Managerin rooleihin pääseminen vaihtelee hyvin paljon henkilön osaamisesta.

Lisäksi on vielä partnerin rooli, jossa vastataan useista isoista toimeksiannoista ja huolehditaan, että managereilla on riittävästi resursseja hoitaa toimeksiantoja sekä ollaan yhteyshenkilönä asiakkaiden hallinnolle. Partnerit hoitavat usein vahvistetun tilinpäätösten allekirjoittamisen. Myös partneriksi pääseminen riippuu paljon henkilön osaamisesta ja halusta edetä urallaan.

6.3.2 Auktorisoinnit

Haastateltava 2:n kanssa kävimme läpi tilintarkastajan auktorisointia ja sen merkitystä asiantuntijuuteen ja uraan. Tilintarkastuksessa ensimmäiset pari vuotta menee tutustuessa tilintarkastuksen toimintaympäristöön ja opetellessa perusteita. Näiden parin vuoden aikana tarkastajan asiantuntijuus yleensä kasvaa melkoisesti ja auttaa hahmottamaan, onko tilintarkastusura kiinnostava vaihtoehto.

Tilintarkastuksesta kiinnostuneille tarjoutuu silloin mahdollisuus hakea tilintarkastajan perustutkintoon eli HT-tutkintoon. Tutkinnon suorittamalla pystyy todistamaan ammatillista kehittymistä ja etenemään uralla. Yleensä HT-tutkinnon saavutettuaan tarkastaja pääsee etenemään urallaan seuraavaan pisteeseen kuten assistant manageriksi.

Tilintarkastuksen erikoistutkintojen suorittaminen puolestaan osoittaa vahvaa asiantuntemusta ja auttaa tarkastajia erikoistumaan joko yksityiselle tai julkiselle sektorille. KHT- ja JHT-tarkastajat toimivat yleensä toimeksiantojen vastaavina tarkastajina. Erikoistutkintojen myötä myös mahdollisuudet päästä kaikista korkeimpiin rooleihin yrityksen sisällä aukeavat.

6.3.3 Erikoistuminen

Haastateltava 3:n kanssa keskustelimme tilintarkastajan erikoistumisesta. Kävimme läpi erilaisia suuntautumismahdollisuuksia uralla. Tarkastajat voivat päättää, mihin he haluavat suunnata osaamistaan. Haastattelussa kävi ilmi, että tilintarkastajat voivat erikoistua erilaisille sektoreille sekä osaamisaloille. Sektorit vaihtelevat suurista pörssiyrityksistä pieniin yrityksiin, julkisiin toimijoihin ja yhdistyksiin sekä säätiöihin. Yhtiöiden osalla toimialat

vaihtelevat paljon ja vaativat erilaista osaamista. Erikoistuminen voi kohdistua esimerkiksi finanssialan toimijoihin tai kiinteistö- ja rakennusalaan, joissa tarkastajalta vaaditaan erityisesti lakien ja standardien ymmärtämistä. Tilintarkastajat voivat myös erikoistua erilaisten tietojen käsittelyyn kuten data-analyyseihin, joilla on tarkoitus helpottaa muuta tarkastusta tuomalla informaatiota helpommin tulkittavaan muotoon. Lisäksi nykyisin tarkastajat saattavat erikoistua kehittämään digitaalisia työkaluja nopeuttaakseen ja helpottaakseen tarkastuksessa tehtäviä prosesseja. Myös erilaiset lait ja verotukseen liittyvät osa-alueet ovat yleisiä tilintarkastuksen osaamisalueita.

7 Johtopäätökset ja pohdinta

Opinnäytetyössä tarkoituksena oli tutkia tilintarkastajan asiantuntijuuden kehittymistä ja urapolkua. Tässä luvussa analysoidaan harjoittelun ja haastattelujen pohjalta tutkitkimustuloksia sekä vastataan tutkimuskysymyksiin. Lopussa pohdin oman osaamiseni kehittymistä sekä opinnäytetyöprosessia.

7.1 Johtopäätökset

Tilintarkastuksen asiantuntijuuden analysoinnin kannalta kummatkin tutkimusmenetelmät olivat tärkeitä. Oma kokemus tarjosi mahdollisuuden tutkia asiantuntijuutta vertaamalla osaamistani kokeneempien tilintarkastajien osaamiseen. Näiden menetelmien mukaan tilintarkastuksen asiantuntija on henkilö, joka hallitsee laaja-alaisesti erilaisia tietoja ja taitoja tutkia yritysten toimintaa taloudellisesta sekä lainopillisesta näkökulmasta. Asiantuntija myös osaa tehdä päätöksiä soveltamalla vajavaista tietoa ja sopeutumalla nopeasti muuttuviin tilanteisiin. Asiantuntija osaa työskennellä sujuvasti erilaisten sidosryhmien välillä ja kehittää jatkuvasti osaamistaan.

Empiirinen tutkimusmenetelmä tarjosi hyvän asetelman tutkia asiantuntijuuden kehittymistä uraansa aloittelevana henkilönä. Kuuden kuukauden harjoittelu auttoi luomaan käsitystä tilintarkastuksesta konkreettisella tavalla. Harjoittelun alussa osaamiseni oli melko vajavaista ja pohjautui pitkälti korkeakouluopintoihin. Asiantuntijuuden kehittämisessä pääsin ottamaan monia askelia kohti asiantuntijaksi kasvamista käymällä läpi monenlaisia

kokemuksia, sisäistämällä tietoja ja taitoja sekä lisäämällä kontaktieni määrää.

Asiantuntijuuden kehityksen huomasi selvästi uusien harjoittelijoiden aloittaessa oman harjoitteluni loppuvaiheilla. Asiantuntijuus kehittyi uran alkuvaiheilla nopeasti osaamisen kasvaessa usealla eri osa-alueella.

Urapolun selkiyttämisen kannalta olennaisimpana menetelmänä toimi kollegoiden haastattelut. Haastatteluissa kävi ilmi, että tilintarkastuksen uralla on monia erilaisia vaiheita ja mahdollisuuksia erikoistua. Selkeäksi osaksi urakehitystä kuitenkin osoittautui tilintarkastajatutkintojen suorittaminen ja auktorisointi. Myös jatkuva osaamisen kehittäminen korostui läpi koko urapolun. Lisäksi harjoittelussa pääsin työskentelemään yhdessä tilintarkastuksen eri vaiheissa työskentelevien ihmisten kanssa. Haastattelujen perusteella tilintarkastajan urapolku yrityksen sisällä etenee traineesta partneriin. Eteneminen kuitenkin on hyvin yksilöllistä ja riippuu paljolti omasta motivaatiosta sekä osaamisesta. Lisäksi erikostumisen suuntautumisella on vaikutusta urapolun rakenteeseen.

7.2 Pohdinta

Aihetta tutkiessa pääsin syventymään tilintarkastusalaan ja sen toimintaympäristöön. Tilintarkastus on ammattina hyvin monipuolinen, ja se tarjoaa paljon lisäarvoa koko yhteiskunnalle luomalla luottamusta sidosrymien välillä. Työn tekeminen auttoi laajentamaan omaa osaamistani ja käsitystäni tilintarkastuksesta. Toimintaympäristö on hyvin laaja ja se elää jatkuvasti. Tämä edellyttää tilintarkastajilta jatkuvaa uuden oppimista ja sopeutumista muuttuviin tilanteisiin.

Alaan vaikuttaa vahvasti muutoksessa oleva lainsäädäntö, digitaalisen toimintaympäristön kehittyminen ja pandemian aiheittamat muutokset. Lainsäädäntö muuttuu yhteiskunnan kehittyessä ja näin pakottaa tilintarkastajat sopeutumaan uusiin toimenpiteisiin. Tästä hyvänä esimerkkinä toimii EU-komission ehdottama uusi direktiivi vastuullisuusraportoinnista. Vastuullisuus on noussut keskeiseksi aiheeksi yhteiskunnallisessa keskustelussa. Tilintarkastus mahdollistaa luotettavana työkaluna yhtiöiden vastuullisen toiminnan tarkastamisen ja läpinäkyvyyden säilymisen. Digitaalisen toimintaympäristön kehittyessä tilintarkastajat pääsevät tutkimaan laajemmin ja

nopeammin yhteisöjen tarjoamia tietoja. Tämä kuitenkin vaatii tarkastajalta perehtymistä ja kouluttautumista pystyäkseen hyödyntää digitaalisia työkaluja vaarantamatta tarkastuksen oikeellisuutta. Koronapandemian myötä tilintarkastajien ammatti muuttui nopeasti, kun asiakkaiden toimitiloihin ei päästy tekemään tarkastuksia. Etänä tehtävien toimenpiteiden määrä kasvoi ja vaati uusia menetelmiä päästä käsiksi tarkastettavaan tietoon. Nämä uudet menetelmät mahdollistavat jatkossa hybridityöskentelyn. Etänä tehtävässä digitaalisessa tarkastuksessa korostuu tarkastajan vastuu huolehtia tietoturvallisuuden säilymisestä tehtävien toimenpiteiden aikana.

Tilintarkastusalan muuttuessa myös tilintarkastusta tekevien ammattilaisten osaamista tulee kehittää ja ylläpitää. Asiantuntijuus nousee suureen rooliin tilintarkastusten luotettavuudessa. Pystyäkseen tekemään luotettavaa tarkastusta henkilöllä tulee olla riittävä ymmärrys yhteisöjen toiminnasta ja prosesseista sekä niiden tarkastamiseen vaadittavista kriteereistä. Asiantuntijuus muovautuu jatkuvan harjoittelun ja erilaisten vuorovaikutusprosessien myötä, jolloin tiedot ja taidot kehittyvät auttaen edelleen uuden oppimisessa. Asiantuntija ei ole koskaan täysin valmis hallitsemaan kaikkia kokonaisuuksia, mutta osaa kehittää heikkouksiaan ja hyödyntää muiden osaajien tarjoamia näkemyksiä.

Tilintarkastuksesta kiinnostuneelle henkilölle korkeakoulussa suoritettavat liiketalouden, taloushallintoon painottuneet opinnot tarjoavat hyvän pohjan asiantuntijuuden kehittymiselle. Koulutuksesta saatavat tiedot ja taidot auttavat opiskelijoita sekä valmistuneita luomaan käsitystä tilintarkastuksen toimintaympäristöstä ja työhön liittyvistä prosesseista. Koulutuksen myötä saatu osaaminen on kuitenkin kapea-alaista ja vaatii opiskelijalta työelämään siirryttäessä intensiivistä harjoittelua. Tilintarkastus tarjoaa mahdollisuuden laajentaa osaamista erilaisten yhteisöjen toiminnasta ja niiden merkityksestä osana yhteiskunnan rakenteita. Tilintarkastuksen laaja-alaisuuden myötä se tarjoaa myös vahvan pohjan toimia monissa liiketalouden tehtävissä. Myös uramahdollisuudet ovat kattavat ja eteneminen on pitkälti sidoksissa omaan motivaatioon.

Opinnäytetyön tekeminen oli mielenkiintoinen prosessi, vaikka alkuun pääseminen oli haastavaa. Työn avulla aloin hahmottamaan omaa kehittymistäni harjoittelujakson aikana. Teoriapohjaa rakentaessa huomasin, että ymmärsin käsiteltäviä aiheita aivan toisella tavalla

kuin ennen käytännön harjoitteluun liittyvää kokemustani. Haastatteluja tekemällä puolestaan aloin ymmärtämään, miten laajoja mahdollisuuksia tilintarkastajan ammatti todellisuudessa tarjoaa. Opinnäytetyön laatua sen sijaan olisi voinut parantaa varaamalla enemmän aikaa tutkimuksen tekoon.

Lähteet

Arola, M. (1.2.2022) Mistä puhumme, kun puhumme osaamisesta?

<https://www.sitra.fi/blogit/mista-puhumme-kun-puhumme-osaamisesta/>

Jyväskylän ammattikorkeakoulu. (n.d.). Osaamiskäsi [Kuva 5].

<https://oppimateriaalit.jamk.fi/portfolio/osaamisen-tunnistaminen/>

Jyväskylän yliopisto. (n.d.). Kokemuksen kuvaaminen. Haettu 15.5.2022 osoitteesta

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/ongelmanasettelu/kokemuksen-kuvaaminen>

Kotilainen, E. (1.4.2020b). Lihaa luiden ympärille – kokemus tilintarkastuksesta karttuu ja vastuu kasvaa. <https://uutishuone.pwc.fi/lihaa-luiden-ymparille-kokemus-tilintarkastuksesta-karttuu>

<https://uutishuone.pwc.fi/lihaa-luiden-ymparille-kokemus-tilintarkastuksesta-karttuu>

Kotilainen, E. (18.3.2020a). Ensimmäisten vuosien jyrkkä oppimiskäyrä tilintarkastuksen parissa. <https://uutishuone.pwc.fi/ensimmaisten-vuosien-jyrkka-oppimiskayra-tilintarkastuksen-parissa>

<https://uutishuone.pwc.fi/ensimmaisten-vuosien-jyrkka-oppimiskayra-tilintarkastuksen-parissa>

KPMG. (n.d.). Ura tilintarkastuksen parissa. Haettu 21.5.2022 osoitteesta

<https://home.kpmg/fi/fi/home/tyopaikat/ura-kpmglla/ura-tilintarkastuksen-parissa.html>

Laine, R. (18.10.2018). Mitä tilintarkastus on? <https://tilintarkastajat.fi/blogit/mita-tilintarkastus-on/>

<https://tilintarkastajat.fi/blogit/mita-tilintarkastus-on/>

Laki julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta 1142/2015

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20151142>

Lehtinen, E., Vauras, M. & Lerkkanen, M. (2016) *Kasvatuspsykologia*. PS-Kustannus.

Nurmi, J. (12.5.2020). Tilintarkastajan työ - näköalapaikka talouselämään, jatkuvaa oppimista ja kehittymismahdollisuuksia <https://tilintarkastajat.fi/blogit/tilintarkastajan-tyo-nakoalapaikka-talouselamaan-jatkuvaa-oppimista-ja-kehittymismahdollisuuksia/>

<https://tilintarkastajat.fi/blogit/tilintarkastajan-tyo-nakoalapaikka-talouselamaan-jatkuvaa-oppimista-ja-kehittymismahdollisuuksia/>

Oppariapu. (n.d.). Haastattelut. Haettu 15.5.2022 osoitteesta

<https://oppiapu.wordpress.com/menetelmat/haastattelut/>

PRH. (2019). Tilintarkastajien lukumäärä yhteisöittäin 30.6.2018 [Kuva 1].

https://www.prh.fi/stc/attachments/tilintarkastusvalvonta/julkaisut/Tilintarkastusalan_markkinaseurantaraportti_2019.pdf

PRH. (2019). Tilintarkastusalan markkinaseurantaraportti.

https://www.prh.fi/stc/attachments/tilintarkastusvalvonta/julkaisut/Tilintarkastusalan_markkinaseurantaraportti_2019.pdf

PRH. (2019). Tilintarkastusten lukumäärä yhteisöittäin vuosina 2015 ja 2018 [Kuva 2].

https://www.prh.fi/stc/attachments/tilintarkastusvalvonta/julkaisut/Tilintarkastusalan_markkinaseurantaraportti_2019.pdf

Suomen Tilintarkastajat. (n.d.). Tilintarkastajana julkaisu haettu 28.4.2022 osoitteesta

<https://tilintarkastajat.fi/tilintarkastus/tilintarkastaja/>

Syke. (2021). Osaamisen kehitys noviisista asiantuntijaksi [Kuva 4]. [https://www.syke.fi-](https://www.syke.fi/blog.com/post/omaksu-jatkuvan-oppimisen-periaatteet-olet-valmiimpi-tulevaisuuden-turbulenssiin)

[blog.com/post/omaksu-jatkuvan-oppimisen-periaatteet-olet-valmiimpi-tulevaisuuden-turbulenssiin](https://www.syke.fi/blog.com/post/omaksu-jatkuvan-oppimisen-periaatteet-olet-valmiimpi-tulevaisuuden-turbulenssiin)

Taloushallintoliitto. (n.d.). ESG-eli vastuullisuusraportointi haettu 14.5.2022 osoitteesta

<https://taloushallintoliitto.fi/tietopankki/esg-eli-vastuullisuusraportointi/>

Tilintarkastuslaki 1141/2015 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151141#L5>

Tilisanomat. (2019). Tilintarkastajatutkintojen vaatimukset [Kuva 3].

<https://tilisanomat.fi/kirjanpito/mihin-erikoistuisin>

Tomperi, S. (2018) Tilintarkastus. Normeista käytäntöön. EDITA

Valtioneuvoston asetus tilintarkastuksesta 1377/2015

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20151377>

Liite 1: Aineistonhallintasuunnitelma

Aineistonhallintasuunnitelmassa kuvaan, millaista aineistoa työssä on kerätty ja, miten sitä on säilötty. Aineistoa on kerätty haastattelujen, oman kokemuksen ja internetistä sekä kirjoista saadun tiedon pohjalta. Haastateltujen henkilötiedot ovat anonymisoitu, jotta henkilöitä ei voi tunnistaa. Internetistä ja kirjoista saatujen tietojen sekä kuvien osalta on toimittu Hämeen ammattikorkeakoulun lähdeviiteoppaan mukaisesti. Opinnäytetyössä ei käsitellä salattua tai arkaluontoista materiaalia. Tietojen tallennus tapahtuu henkilökohtaisella tietokoneella ja oppilaitoksen tarjoamalla OneDrive-pilvipalvelulla sekä Wihillä. Tutkimusaineiston oikeudet eivät siirry tilaajalle vaan säilyvät tekijällä. Opinnäytetyön aineistoa pääsee käsittelemään vain opinnäytetyön tekijä sekä ohjaaja.